

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 1 (1960)

Δελτίον ΧΑΕ 1 (1959), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Νίκου Βέη (1883-1958)

Άννα Αποστολάκη

Μανόλης ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.716](https://doi.org/10.12681/dchae.716)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ Μ. (1960). Άννα Αποστολάκη. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 1, 159-160.
<https://doi.org/10.12681/dchae.716>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Άννα Αποστολάκη

Μανόλης ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 1 (1959), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Νίκου
Βέη (1883-1958)

ΑΘΗΝΑ 1960

ANNA ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1958 ἡ Χριστιανικὴ καὶ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἔχασε ἓνα ἀπὸ τὰ παλαιὰ καὶ ἐπίλεκτα μέλη της, τὴν Ἄννα Ἀποστολάκη. Ἡ ἀξιοσέβαστη συνάδελφος εἶχεν ἀφιερώσει τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς της στὴ Διεύθυνση τοῦ Μουσείου Κοσμητικῶν Τεχνῶν (1924-1953) καὶ στὴ μελέτη τῆς ἀρχαίας ὑφαντικῆς.

Γεννημένη στὸ Ρέθυμνο τὸ 1880, τέλειωσε τὸ Ἀρσάκειο Διδασκαλεῖο Ἀθηνῶν καὶ ἀργότερα, ἐνῶ ἐργαζόταν ὡς διδασκάλισσα, ἐνεγράφη στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολή. Τὸ 1924 ὁ ἴδρυτής τοῦ Μουσείου Κοσμητικῶν τεχνῶν Γ. Δροσίνης προσέλαβε τὴν Ἄννα Ἀποστολάκη ὡς ἐπιμελήτρια, κυρίως γιὰ νὰ ἀσχοληθῆ με τὴν συλλογὴ κοπτικῶν ὑφασμάτων πού εἶχε παραχωρήσει τὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο στὸ Μουσεῖο Κοσμητικῶν τεχνῶν. Μὲ τὴν γνωστὴ της εὐσυνειδησία ἡ Ἀποστολάκη δὲν ἀσχολήθηκε μόνον με τὸν καθαρισμὸ, συντήρηση καὶ ἔκθεση τῶν παλαιῶν αὐτῶν ὑφασμάτων τοῦ 4^{ου}-7^{ου} μ.Χ. αἰώνων πού εἶχαν βρεθῆ σὲ τάφους στὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ καὶ με τὴν ἐπιστημονικὴ τους κατάταξη καὶ μελέτη, πού ἔδωσε καρπὸ τὸ λαμπρὸ κατάλογο «Τὰ κοπτικὰ ὑφάσματα τοῦ ἐν Ἀθήναις Μουσείου Κοσμητικῶν τεχνῶν», Ἔκδοσις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, 1932. Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους συστηματικοὺς καταλόγους κοπτικῶν ὑφασμάτων στὴ διεθνή βιβλιογραφία καὶ τὸ μοναδικὸ βοήθημα στὴ γλῶσσα μας. Ἡ συγγραφεὺς δὲν ἀρκεῖται στὴ συστηματικὴ τεχνολογικὴ καὶ τεχνοτροπικὴ μελέτη τοῦ κάθε ἐκθέματος, ἀλλὰ προτάσσει μιὰ γενικὴ εἰσαγωγή, ὅπου καθορίζονται τὰ ἱστορικὰ τῶν ὑφασμάτων αὐτῶν καὶ ταξινομοῦνται σύμφωνα με τὸν διάκοσμο καὶ τὴν τεχνικὴ των. Ἐξ ἄλλου ἡ ἀφθονὴ χρῆση ἀρχαίων κειμένων καὶ ἡ εὐστοχὴ ταύτιση ἀρχαίων ὄρων παραμένουν ἀπὸ τίς κυριώτερες ἀρετὲς τῆς ἐργασίας.

Ἡ ἐιδίκευση τῆς Ἀποστολάκη καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ της ὀριμότητα, ὠδήγησαν τὸ Μουσεῖο Μπενάκη νὰ τῆς ἀναθέσει τὸ 1933 τὸν κατάλογο τῆς πλούσιας συλλογῆς κοπτικῶν ὑφασμάτων τοῦ Μουσείου. Ἡ ἐργασία εἶχε προχωρήσει πολὺ καὶ σήμερα θὰ εἴχαμε ἓνα δεύτερο βιβλίο τῆς Ἀποστολάκη γιὰ τὰ χριστιανικὰ ὑφάσματα πού στολίζουν τὸ Μουσεῖο Μπενάκη, ἀλλὰ στίς περιπέτειες τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς χάθηκε τὸ χειρόγραφο. Ἀπὸ τὴν ἐργασία αὐτὴ μπόρεσε ἡ ἀφοσιωμένη ἐπιστήμων νὰ μᾶς δώσει σὲ αὐτοτελεῖς μελέτες μιὰ σειρὰ ἐκλεκτῶν δειγμάτων :

1. Εἰκὼν τοῦ Ἀράτου ἐπὶ ὑφάσματος, 1938.
2. Ἡ Κερυνίτις ἔλαφος. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Πανηγυρικοῦ τόμου τῆς Ἀρχ. Ἐφημ., 1938, σ. 325 - 337.
3. Λάσια καὶ τὰ ἔχοντα σχετικὸν σχηματισμὸν ἐν τοῖς μνημείοις πτυχωτὰ καὶ στρεπτὰ ὑφάσματα, Ἐπετ. Φιλ. Σχολῆς, τ. 6. μνημόσυνον Ν. Παπαδάκι, Θεσσαλονίκη 1948, σ. 1 - 9.
4. Διόνυσος Δενδρίτης, Ἀρχ. Ἐφημ. (1942 - 1944) 1948, σ. 73 - 91.
5. Κατοπτριζομένη, Coptic Studies in honor of Walter Ewing Crum, Boston, The Byz. Inst., 1950, σ. 423 - 432.
6. Σασσανιδικὸν κυνήγιον, ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ «Γέρας Ἀντωνίου Κεραμοπούλου», Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 1953, σ. 647 - 653.
7. Προσευχόμενοι ὑπὸ ἀψίδα ἐπὶ βήλου. Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ «Κανίσκιον Φαίδ. Κουκουλέ», Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν, τόμ. ΚΓ' 1953, σ. 669 - 675.
8. Χοροὶ ἐπὶ ὑφασμάτων ἐξ Αἰγυπτιακῶν τάφων, Φιλολ. Πρωτοχρονιά, 1953, σ. 1 - 6.
9. Λύο «σημεῖα» μὲ θρησκευτικὰ θέματα. Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸν τόμον Ἀρχ. Ἐφημ. εἰς μνήμην Γ. Οἰκονόμου, 1954, σ. 154 - 161.

Ἰδιαιτέρα σημειῶνω τὶς αὐτοτελεῖς πρωτότυπες ἐργασίες τῆς Ἀποστολάκη γιὰ τὰ ἀρχαῖα κεντήματα τοῦ Μουσείου Μπενάκη: 1. Ἡ Μιθραϊκὴ πομπή, Ἀρχ. Ἐφημ. 1951, σ. 118 - 148 καὶ 2. Κεντήματα μάλλινα 4ου - 9ου αἰῶνος ἐξ Αἰγυπτιακῶν τάφων, τοῦ Μουσείου Μπενάκη, Ἐκδ. Μουσ. Μπενάκη, 1956. Στὶς ἐργασίες αὐτὲς ἡ μέθοδος εἶναι αὐστηρὰ ἐπιστημονικὴ, ὁ πλοῦτος τῶν γνώσεων τῆς τεχνικῆς (εἰδικὴ μελέτη γιὰ τὴν ἀρχαία βαφικὴ βλέπε στὴ Λαογραφία τόμ. ΙΔ', 1952, σ. 71 - 124), τῆς μυθολογίας καὶ γενικώτερα τοῦ θρησκευτολογικοῦ περιεχομένου τῶν παραστάσεων εἶναι πολὺ ἐκτεταμένος ὥστε νὰ ἐφάπτονται τόσο μὲ τὴν σασσανιδικὴ Περσία ὅσο καὶ μὲ τὴ σύγχρονη λαϊκὴ τέχνη. Εἰς τὰ κατάλοιπά της βρίσκεται ὀγκώδης ἐργασία γιὰ τὰ κρητικὰ κεντήματα, πού ἐργαζόταν ἕως τὶς τελευταῖες τῆς ἡμέρας. Ἡ κλασικὴ τῆς παιδείας ὅμως εἶναι ἐκείνη πού παραμένει πάντοτε τὸ στερεὸν ὑπόβαθρον στὶς ἐργασίες της.

Ἡ Ἄννα Ἀποστολάκη θὰ μείνει στὴ μνήμη μας ὡς σεμνὴ καὶ ἐργατικὴ ἐπιστήμων πού ἤξερε νὰ δώσει τὴ στοργή της στὴν ἐπιστήμη καὶ στὸ Μουσεῖο πού τῆς εἶχεν ἐμπιστευθῆ ἡ Πολιτεία.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ